

ADAM MICKIEWICZ

Śmierć Pułkownika

ADAM MICKIEWICZ

Śmierć Pułkownika¹

W głuchój puszczy, przed chatką leśnika,
Rota strzelców stanęła zielona;
A u wrót stoi straż Pułkownika,
Tam w izdebce Pułkownik ich kona.
Z wiosek zbiegły się tłumy wieśniacze:
Wódz to był wielkiej mocy i sławy,
Kiedy po nim lud prosty tak płacze
I o zdrowie tak pyta ciekawy.

Kazał konia Pułkownik kulbaczyć,
Konia w każdej sławnego potrzebie;
Chce go jeszcze przed śmiercią obaczyć,
Kazał przywieść do izby — do siebie.
Kazał przynieść swój mundur strzelecki,
Swoją kordelas i pas i ładunki;
Stary żołnierz, — on chce, jak Czarniecki,
Umierając, swe żegnać ryszunki².

A gdy konia już z izby wywiedli,
Potem do niej wszedł ksiądz z Panem Bogiem;
I żołnierze od żalu pobledli,
A lud modlił się klęcząc przed progiem.
Nawet starzy Kościuszki żołnierze,
Tyle krwi swój i cudzej wylali,
Łzy ni jednej — a teraz płakali,
I mówili z księżami³ pacierze.

Z rannym świtem dzwoniło w kaplicy;
Już przed chatą nie było żołnierza,
Bo już Moskal był w tej okolicy.
Przyszedł lud widzieć zwłoki rycerza.
Na pastuszym tapczanie on leży —

Kobieta, Przywódca, Rycerz,
Śmierć bohaterska, Żołnierz

Koń

Religia

¹Pułkownik — Pułkownikiem tym jest Emila hr. Platerówna (1806–1831), od dzieciństwa niemal marząca o odegraniu roli Joanny d'Arc. Umysłowo i fizycznie przygotowaną zastał ją listopad 1830 r. Na pierwsze hasło zapalem swym porywa mieszkańców Dusiat, organizuje z nich zastęp powstańców, stacza nieszczęśliwą (z powodu braku amunicji) walkę z Moskalami pod Jeziorasami, łączy się następnie z partią wolnych strzelców wilkomierskich, walczy z nadzwyczajnym męstwem w bitwie pod Prystawianami przy boku Potockiego. Gdy Chłapowski stanął na Litwie, zamianował ją kapitanem w 25. pułku liniowym; w tym charakterze bierze ona udział w zaciętych walkach pod Kownem i Szawłami. Kiedy zaś Chłapowski postanowił wycofać się do Prus, opuszcza go i usiłuje przedrzeć się do Warszawy; po dziesięciodniowym jednak marszu w chłodzie i głodzie, wyczerpana do cna z sił, została w chacie leśnika, skąd za staraniem krewniaka przeniesiona do dworu właściciela wsi, poczęła powoli przychodzić do sił. Na wieść o upadku Warszawy popadła w rozpacz; wielkie, gorące serce przestało bić, nie chcąc bić na grobie ojczyzny (J. Straszewicz, *Emilie Plater, Sa Vie et sa Mort*).

²Pomysł żegnania się z koniem, towarzyszem bojów, przejęty, zdaje się, z Niemcewicza dumy o Czarnieckim, w której poeta za Kochowskim wprowadził podobną wzruszającą scenę żegnania się wodza z ulubionym rumakiem.

³księżami — dziś popr.: księżmi.

W rękę krzyż, w głowach siodło i burka,
A u boku kordelas, dwururka.

Lecz ten wódz, choć w żołnierskiej odzieży,
Jakie piękne dziewicze ma lica?
Jaką pierś? — Ach, to była dziewica,
To Litwinka, dziewica–bohater,
Wódz Powstańców — Emilija Plater!⁴

⁴*Śmierć pułkownika* ukazała się po raz pierwszy drukiem w paryskim wydaniu z 1836 r.

Ten utwór nie jest chroniony prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/smierc-pulkownika>

Tekst opracowany na podstawie: Adam Mickiewicz, *Poezje*, tom 2, *Wiersze z lat 1825-1855 (Pieśni - Sonety - Poezje patriotyczne, religijne i filozoficzne - Wiersze okolicznościowe - Bajki)*, wyd. 2 popr. Krakowska Spółdzielnia Wydawnicza, Kraków 1928

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Alaksandra Sekuła, Jan Bystrzycki, Olga Sutkowska.

Okładka na podstawie: Duncan-@Flickr, CC BY 2.0